

Arkeologisk utredning mellan Hemling och Högtjäl

Örnsköldsviks kommun, Västernorrlands län

Karl-Johan Olofsson

RAPPORT – JAMTLI 2023:37
ISSN 1654-2045

Utgivning och distribution:
Jamtli
Box 709
831 28 Östersund
Tel. 063 - 15 01 00

© Jamtli 2023

Redigering och layout av framsida: Lena Ljungkvist

Jamtli medger spridning av dokumentationsmaterialet med Creative Commons-licensen CC BY, undantaget Lantmäteriets kartor samt annat upphovsrättsskyddat material.

Länsstyrelsens diarienummer: 8063-2023

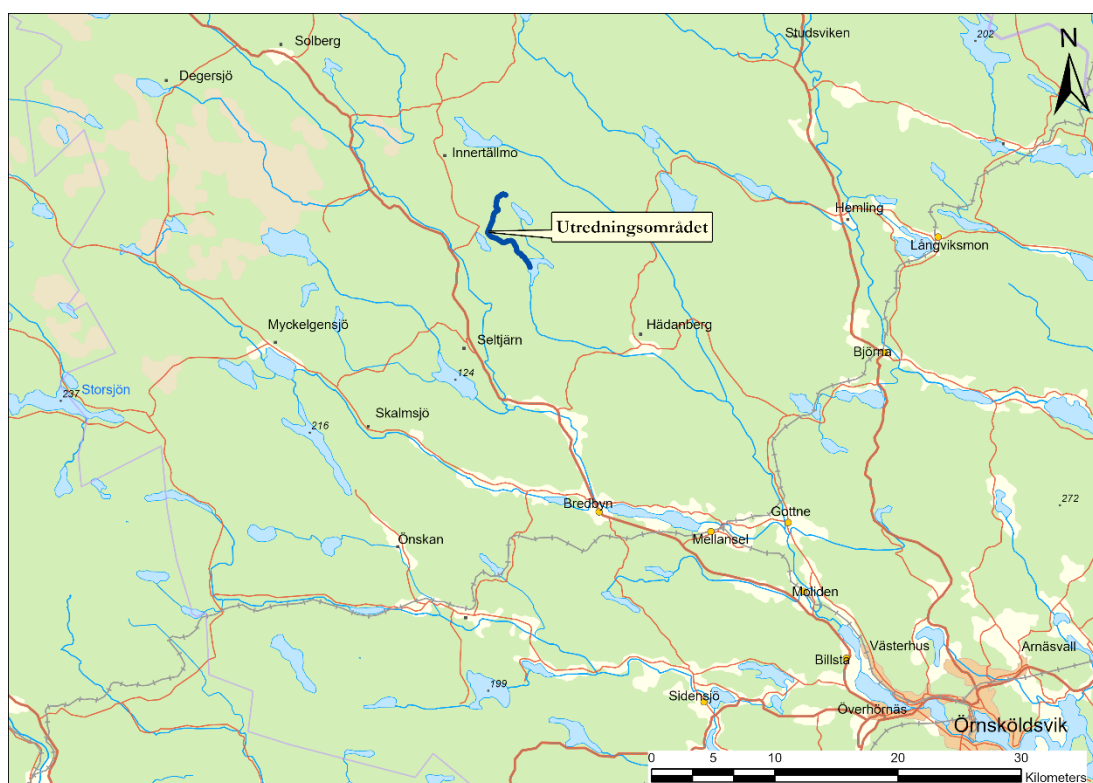
ISSN 1654-2045

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utredningens bakgrund.....	1
Utredningsområdet.....	1
Kulturmiljöbeskrivning (känd fornlämningsbild).....	3
Syfte.....	3
Metod och genomförande.....	3
Resultat.....	3
Utvärdering och åtgärdsförslag.....	7
Administrativa uppgifter.....	8
Bilaga 1.....	9
Tabell med beskrivningar av de nyregistrerade lämningarna.....	9

Sammanfattning

Stiftelsen Jamtli har utfört en arkeologisk utredning utefter en sträcka mellan Hemling och Högtjäl i Örnsköldsviks kommun, Västernorrlands län. Utredningen föranleddes av att ATS Kraftservice AB planerar att riva äldre luftburna kraftledningar och anlägga nya luftburna och markbundna kraftledningar. Vid utredningen påträffades tre sedan tidigare okända lämningar, en hägnad och två husgrunder från historisk tid, samtliga bedömda som *övrig kulturhistorisk lämning*. De sedan tidigare kända lämningarna utefter sträckningen består av två fångstgropssystem, sju fångstgropar och en boplats, alla bedömda som fornlämningar. Samtliga av de sedan tidigare kända lämningarna som kommer att beröras av det planerade arbetsföretaget besöktes i fält och beskrivningar och inprickningar justerades. Alla berörda lämningar har registrerats i Kulturmiljöregistret och är sökbar i Riksantikvarieämbetets Fornsök. Inga ytterligare åtgärder rekommenderas.

Figur 1. Översiktsskarta med utredningsområdet markerat med blå färg.

Utredningens bakgrund

Utredningen föranleddes av att ATS Kraftservice AB planerar att riva äldre luftburna kraftledningar och anlägga nya luftburna och markbundna kraftledningar. Uppdraget utfördes av Jamtli efter beslut från Länsstyrelsen i Västernorrlands län (dnr 8063–2023).

Utredningsområdet

Utredningsområdet ligger i skogsmark på 250–320 meters nivå över havet.

Området som utreddes var 8,8 km långt och med en buffert på 15 meter på vardera sidan mittlinjen av den planerade kraftledningen, det vill säga en 30 meter bred korridor.

Figur 2. Detaljkarta med utredningsområdet i blå färg.

Kulturmiljöbeskrivning (känd fornlämningsbild)

Inga arkeologiska undersökningar har genomförts i närområdet. Fornlämningar som berörs eller är belägna nära det planerade arbetena består av fyndplats, härdar, fångstgropar, fångstgropssystem, boplatser, boplatsvall samt plats för en fåbodvall.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om fornlämningar berördes av det planerat arbetsföretag.

Metod och genomförande

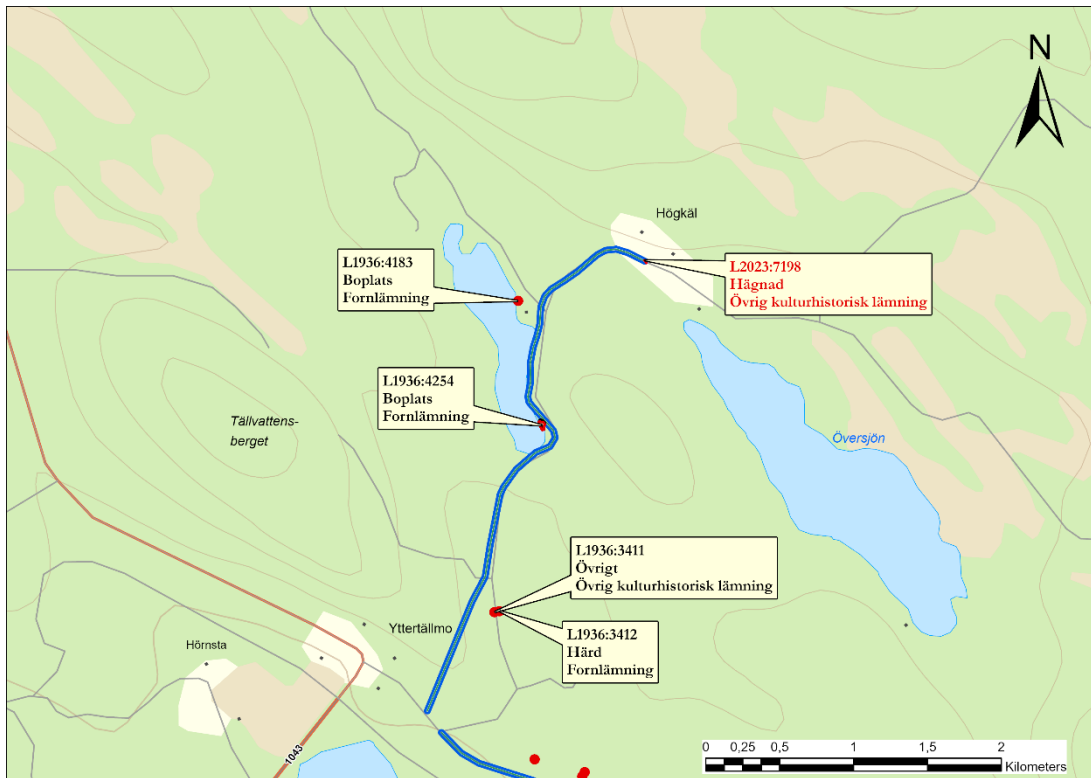
Utredningen inleddes med en genomgång av tidigare kända lämningar i området (Fornsök och Skogens Pärlor) samt en studie av Lantmäteriets historiska kartor. Digitala historiska kartöverlägg upprättades. Vidare gjordes en analys av LIDAR-data (hillshade). Därefter genomfördes utredningen med en fältinventering under 2 dagsverken. Samtliga berörda lämningar snitslades med fornband.

De påträffade lämningarna dokumenterades på plats genom digital inmätning med fältdator och GPS. Därefter registrerades de nyfunna lämningarna och de sedan tidigare registrerade lämningarna som fick justerade inprickningar i Kulturmiljöregistret (KMR).

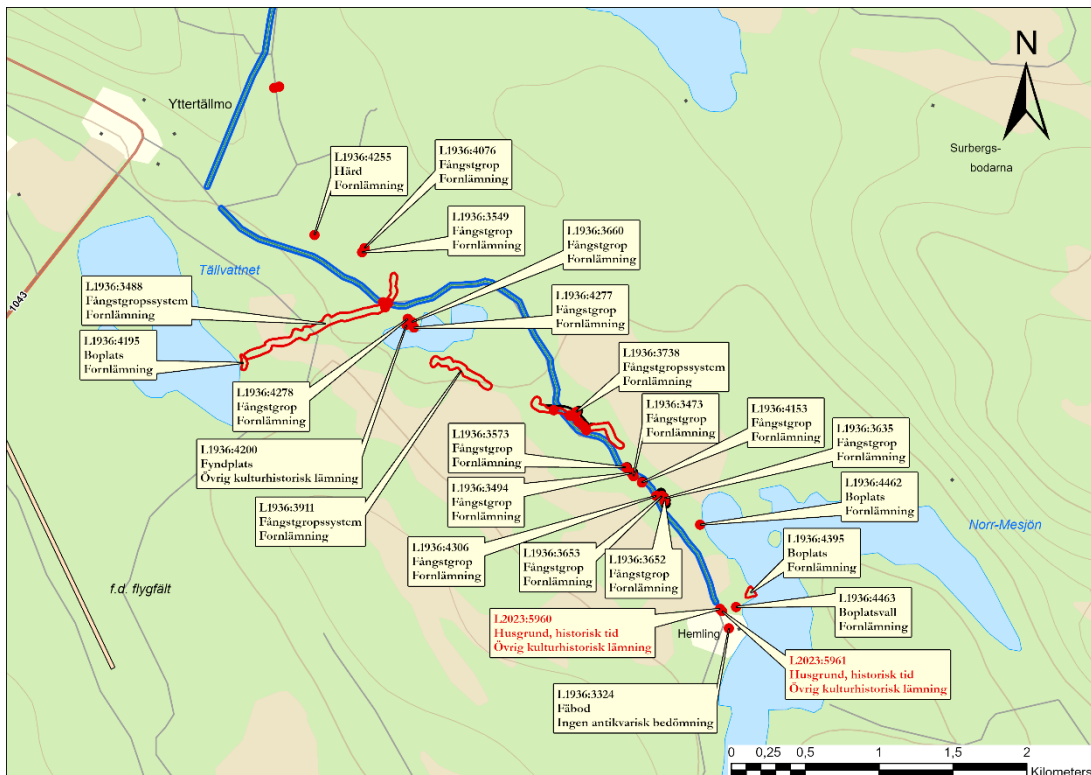
Resultat

Utredningen resulterade i nyregistrering av 3 lämningar till KMR, varav samtliga bedömdes som *övrig kulturhistorisk lämning*.

Lämningstyp	Antal	Bedömning
Husgrund	2	ÖKL
Hägnad	1	ÖKL

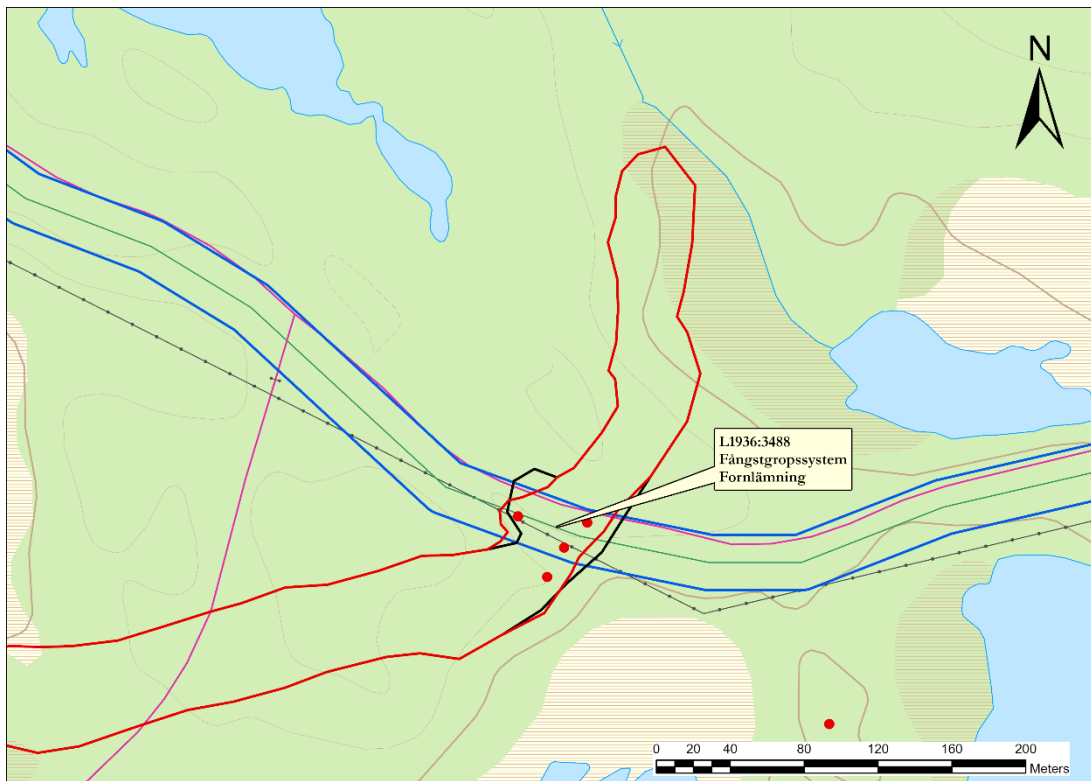

Figur 3. Karta över den norra delen av utredningsområdet. Utredningsområdet i blå färg, lämningar har röd färg och den nyfunna hägnaden har text med röd färg.

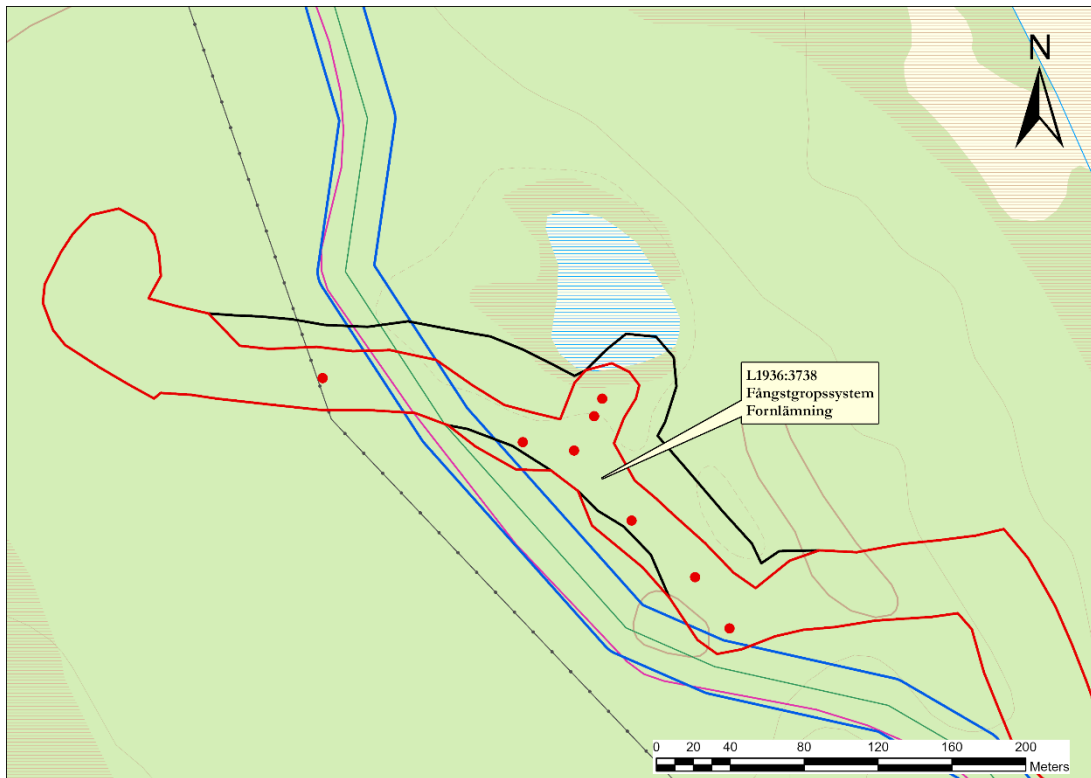

Figur 4. Karta över den södra delen av utredningsområdet. Utredningsområdet i blå färg, lämningar har röd färg och de nyfunna husgrunderna har text med röd färg.

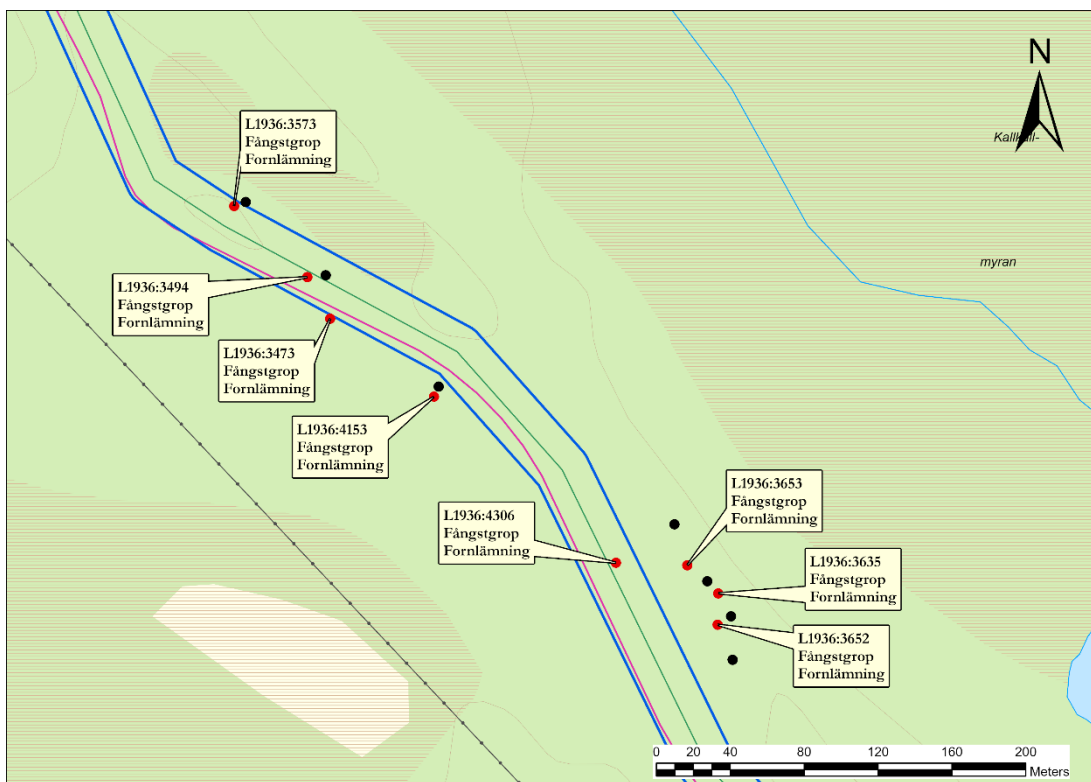
De fångstgropar i de sedan tidigare registrerade fångstgropssystemen L1936:3488 och L1936:3738 som var belägna närmast det planerade arbetsföretaget prickades in och fångstgropssystemens geometrier justerades något. Vidare justerades inprickningen för de sedan tidigare registrerade fångstgroparna L1936:3573, L1936:3494, L1936:3473, L1936:4153, L1936:4306, L1936:3653, L1936:3635 och L1936:3652. På den sedan tidigare registrerade boplatsen L1936:4254 justerades utbredningen.

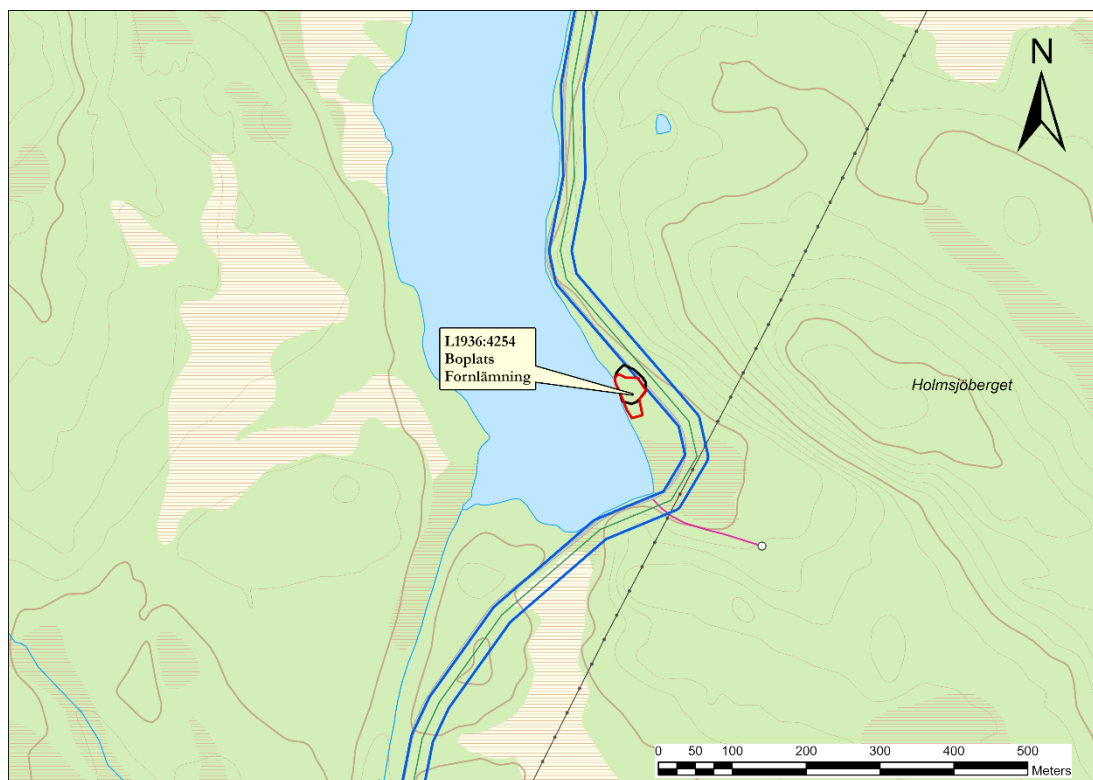
Figur 5. Karta över del av fångstgropssystemet L1936:3488. Utredningsområdet i blå färg, lämningar har röd färg och fångstgropssystemets tidigare utbredning i svart färg. Röda punkter är fångstgropar som ingår i fångstgropssystemet och är belägna i eller nära det planerade arbetsföretagets område.

Figur 6. Karta över del av fångstgropssystemet L1936:3738. Utredningsområdet i blå färg, lämningar har röd färg och fångstgropssystemets tidigare utbredning i svart färg. Röda punkter är fångstgropar som ingår i fångstgropssystemet och är belägna i eller nära det planerade arbetsföretagets område.

Figur 7. Karta över fångstgropar belägna i eller nära det planerade arbetsföretagets område. Utredningsområdet i blå färg, fångstgroparnas justerade inprickningar har röd färg och fångstgroparnas tidigare inprickningar i svart färg.

Figur 8. Karta över boplatsen L1936:4254. Utredningsområdet i blå färg, boplatsens justerade utbredning har röd färg och boplatsens tidigare utbredning i svart färg.

Utvärdering och åtgärdsförslag

I det planerade arbetsföretagets område föreslås inga platser för vidare utredningsgrävning. I och med att lämningar belägna i och intill den planerade ledningsgatan numera är korrekt inprickade bör lämningarna kunna undvikas att skadas vid arbetsföretaget.

Slutgiltigt beslut om åtgärder tas av Länsstyrelsen.

Administrativa uppgifter

Länstyrelsens diarienummer:	8063-2023
Undersökningstid:	23-10-17 – 23-10-18
Personal:	Anna Engman och Karl-Johan Olofsson
Dokumentationsmaterial:	Digitalt dokumentationsmaterial förvaras på Jamtli.
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs.

Bilaga 1

Tabell med beskrivningar av de nyregistrerade lämningarna

Nr	Bedömning	Lämningstyp	Beskrivning
L2023:7198	Övrig kulturhistorisk lämning	Hägnad	Stenmur, ca 20 m l (NNV-SSÖ), och 0,2-0,5 m h av spräng- och natursten.
L2023:5960	Övrig kulturhistorisk lämning	Husgrund, historisk tid	Husruin, 4x4 m (NÖ-SV) och intill 1,8 m h, bestående av intill 9 stockvarv. Spismursröse i Ö, 1,5x1,5 m och intill 0,7 m h, bestående av naturstenar och tegelstenar. Inrasat tak.
L2023:5961	Övrig kulturhistorisk lämning	Husgrund, historisk tid	Husruin, 7x7 m (NÖ-SV) och intill 1,5 m h, bestående av intill 5 stockvarv.

RAPPORTSERIE – JAMTLI, 2023

ISSN 1654-2045

- 2023:1 Marby gamla kyrka. Byte av stickspåntak, 2022
Henrik Ylikoski
- 2023:2 Fornminnesinventeringen kring Lossen 2022
Annabell Fogelberg
- 2023:3 Målning av hållristningarna i Glösa och Gärde. Fornvårdsprojekt, delrapport 2022
Anna Engman
- 2023:4 Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning vid bytomt/gårdstomt L1947:4696 på fastighet Valla 5:11
Annabell Fogelberg
- 2023:5 Handöls kapell. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Victoria Bly
- 2023:6 Igulsberget. Arkeologisk förstudie inför anläggande av vindkraftspark
Anna Engman
- 2023:7 Vallbo kapell. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Victoria Bly
- 2023:8 Frägnberget. Arkeologisk förstudie inför anläggandet av vindkraftspark
Anna Engman
- 2023:9 Åre gamla kyrka. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Victoria Bly
- 2023:10 Undersåkers kyrka. Kulturhistorisk utredning av begravningsplats
Victoria Bly
- 2023:11 Arkeologisk utredning i Odensala
Kristina Jonsson
- 2023:12 Torråsen. Arkeologisk utredning inför anläggande av nytt regemente
Anna Engman
- 2023:13 Schaktning vid gravhögar i Odensala
Kristina Jonsson
- 2023:14 Kännberget. Arkeologisk utredning inför anläggande av vindkraftspark
Anna Engman
- 2023:15 Fasikan. Arkeologisk utredning inför anläggandet av vindkraftspark
Anna Engman
- 2023:16 Bandsjö – Torsboda. Arkeologisk utredning inför anläggandet av ny kraftledning
Anna Engman
- 2023:17 Spångbyberget. Arkeologisk utredning inför anläggandet av vindkraftspark
Anna Engman

- 2023:18 Schaktningsövervakningar i Vamsta och Gusta
Kristina Jonsson
- 2023:19 Arkeologisk utredning inför anläggandet av en faunapassage över E4:an
i Nordmalings kommun
Anna Engman
- 2023:20 Schaktning vid gravhögar i Edsåsen
Kristina Jonsson
- 2023:21 Lilltevedalen 1:484. Arkeologisk utredning inför upprättande av detaljplan
Anna Engman
- 2023:22 Klövsjö kyrka. Restaurering och ommålning av fönster, 2022–2023
Henrik Ylikoski
- 2023:23 Collegiebostaden. Byte av stickspåntak, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:24 Kittelfjäll-Dikanäs. Arkeologisk utredning 2023 inför utökning av kraftnätet
Anna Engman
- 2023:25 Fröå gruva. Vårdplan för byggnader 2023
Victoria Bly
- 2023:26 Fröå gruva. Vårdplan för trädgårdar 2023
Victoria Bly och Rebecka Tall
- 2023:27 Villa Framnäs i Backe. Byggnadsminnesutredning, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:28 Granåsen brandtorn och vaktkoja. Byggnadsminnesutredning, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:29 Frälsningsarméns lokal Baracken i Mårdsjön. Byggnadsminnesutredning, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:30 Arkeologisk förundersökning nära stenåldersboplats L1946:8942
vid Östersjön, Härjedalen
Annabell Fogelberg
- 2023:31 Ornäs station. Restaurering av bjälklag, timmerstomme, fönster och ytterdörrar, 2022–2023
Henrik Ylikoski
- 2023:32 Kittelfjäll. Arkeologisk utredning 2023 inför utökning av kraftnätet
Anna Engman
- 2023:33 Arkeologi i Jämtlands län. Ett kunskapsunderlag
Kristina Jonsson, Anders Hansson och Karl-Johan Olofsson
- 2023:34
- 2023:35 Boden C. Höjning av plattform, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:36 Frösö kyrka. Utvändig restaurering, 2023
Henrik Ylikoski
- 2023:37 Arkeologisk utredning mellan Hemling och Högtjäl
Karl-Johan Olofsson